

Vlada in sindikati javnega sektorja smo začeli s pogajanj

Predstavniki vlade in sindikati javnega sektorja smo začeli s pogajanj.

Kot smo se dogovorili na uvodnem srečanju, naj bi takoj pristopili k iskanju rešitev glede usklajevanja vrednosti plačnih razredov in višine poročuna letošnjega regresa

Vladna stran (MJU) nam je predstavila gibanje plač in števila zaposlenih v javnem sektorju v obdobju 2008 do 2022 (v nadaljevanju: pregled). Pregled (v prilogi) je vseboval med drugim podatke o gibanju mase plač, povprečne plače in minimalne plače v obdobju 2008-2022, vse ostale statistike pa so se nanašale na obdobje 2015-2022, saj je podatke o plačah pred letom 2015 objavljajl AJ PES, ki pa ni objavljajl podatkov o številu zaposlenih in podatkov na nivoju plačnih podskupin. V okviru pregleda so bili predstavljeni tudi nekateri, po videnju vladne strani, glavni razlogi za različno dinamiko rasti povprečnih plač po različnih plačnih podskupinah ter razlogi za padec rasti mase plač in povprečne plače v javnem sektorju v letu 2022 v primerjavi z letom 2021.

V povezavi s predstavitvijo gibanja plač v javnem sektorju v primerjavi z gibanjem plač v zasebnem sektorju in glede na gibanje plač v EU, ki ga je predstavil UMAR na prejšnji seji pogajalske komisije, je PS KSJS pripomnila, da podatek, da večina držav EU indeksacije plač ni izvedla, izhaja iz leta 2021, ko še ni bilo tako izrazite inflacije; podatki prve polovice letošnjega leta, tudi upoštevajje podatke zasebnega sektorja, kjer je že realizirana indeksacija plač v višini med 4% in 5%, bi po mnenju sindikalne strani pokazali drugačno sliko. Dodala je, da je predstavljanje podatkov o gibanju plač v letih 2020-2021, upoštevajje dolgoletne trende, zaradi izplačevanja dodatkov povezanih z epidemijo COVID-19, zavajanje ter da se šele z letom 2022 gibanje plač postavlja v (običajne) dolgoletne trende.

V zvezi s predstavitvijo pregleda je sindikalna stran izpostavila predvsem:

- da so številčni podatki nujno potrebni, saj le ti vnašajjo racionalen pogled na izvajanje sistema plač v javnem sektorju;
- da je lahko zavajajoče prikazovati zgolj podatek o povprečnih plačah v javnem sektorju;
- da bi predstavljeni podatki postali še bolj dramatični, če bi jih križali z izobrazbeno strukturo (tarifnimi razredi);
- da tudi iz pregleda izhaja, da so posamezne plačne podskupine obravnavane izrazito različno (marginalizacija kulturne, znanstvene in izobraževalne dejavnosti na eni strani in povečevanje vojske in policije na drugi).

Vladna stran je povedala, da poleg predstavljenih podatkov razpolaga tudi z bolj podrobnimi podatki, tako da bi bilo mogoče v okvir pregleda vključiti npr. pregled po tarifnih razredih, plačnih podskupinah in pregled osnovnih plač (brez dodatkov), vendar pa bi priprava vseh teh podatkov zahtevala več dodatnega časa.

Sindikalna stran je povedala, da gre povečanje plač v državni upravi pripisati izplačilu dodatkov, povezanih z epidemijo COVID-19 in delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela; izpostavila je uradnike zaposlene na finančni upravi, ki od leta 2015 niso prejimali izplačila delovne uspešnosti iz naslova povečanega obsega dela ter inšpektorje, ki so zgolj v času epidemije prejimali izplačilo dodatkov (COVID-19 in nadure) ter delovne uspešnosti. Po njenem mnenju bi bilo potrebno narediti tudi primerjavo plač operativnega uradništva, ki dela s strankami (na upravnih enotah, v zaporih ipd.).

V zvezi s pregledom je sindikalna stran med drugim še povedala:

- da jo zanima ali obstaja korelacija med gibanjem zaposlenih in rastjo plač (upoštevaje nadurno delo);
- da pregled ni povezan s to točko dnevnega reda;
- da gre pri primerjavi razmerja med vrednostjo 65. plačnega razreda in minimalno plačo za deplasirano primerjavo;
- da je od leta 2011 kupna moč (upoštevaje osnovne plače) padla za 25%;
- da želi vlada s predstavljeno analizo vzpostaviti konflikt med sindikati;
- da naj se takšne analize v prihodnje izvajajo v soglasju s sindikati;
- da pri izplačilu povečanega obsega dela in obremenitev po 59. členu Zakona o službi v Slovenski vojski ne gre za trajen dodatek;
- da se na račun »insourcinga« povišuje število zaposlenih;
- da njihovo članstvo pričakuje, da bodo, upoštevaje druginjo in inflacijo, potekala pogajanja o usklajevanju vrednosti plačnih razredov in v tej zvezi ohranjanje realne vrednosti plač;
- da če so si ministri in državni sekretarji dovolili višje uvrstitve v plačne razrede, od vladne strani pričakuje predlog odprave uravnilovke spodnje tretjine plačne lestvice.

Na podane odzive sindikalne strani je vladna stran odgovorila, da predstavitev nikakor ni bila namenjena netenju konflikta med sindikati. Pripravljena je bila kot informacija za vlado, saj se le ta sooča z različnimi zahtevami sindikatov, ki so tudi v javno finančnem oziru zahtevne (npr. uskladitev vrednosti plačnih razredov plačne lestvice, sprejem ukrepov za blažitev druginje in inflacije, odprava plačnih nesorazmerij). Povsem razumljivo je, da vlada pred podajo kakršnihkoli pogajalskih predlogov razpolaga s celovito informacijo o gibanju plač in razlogih za različno dinamiko poviševanja plač v posameznih delih javnega sektorja. Iz pregleda med drugim izhaja, da v plačnem sistemu javnega sektorja prihaja do neskladij. Glede na navedbe sindikalne strani, da naj bi vlada zvišala plače ministrov in državnih sekretarjev vladna stran odgovarja, da to ne drži. Vlada plač ministrov in državnih sekretarjev ni zvišala, jih je pa ohranila v isti višini kot so jih imeli navedeni funkcionarji v prejšnji vladi. Dodala je, da so bila v letu 2008 dogovorjena plačna razmerja, sledilo je znižanje plač, redna delovna uspešnost se po zamrznitvi leta 2009 izplačuje šele zadnji dve leti, masa plač pa je iz 3,8 mrd (2008) narasla na 5 mrd (danes). Povedala je, da čeprav si vsi želimo višjih plač, so javnofinančne zmogljivosti omejene. Predvideva se, da se bo število ljudi, ki jih zaposluje javni sektor v prihodnosti še poviševalo (tudi na račun staranja prebivalstva oziroma določenih standardov in normativov). Upošteva vse navedeno, je bilo ocenjeno, da so sistemske spremembe plačnega sistema javnega sektorja nujno potrebne, kar v pomembni meri potrjuje tudi predstavljeni pregled.

Na vprašanje sindikalne strani ali oziroma kje je v pregledu upoštevana plačna skupina K, je vladna stran odgovorila, da le ta posebej ni upoštevana, saj je bila uvedena šele v letu 2017, pregled pa se nanaša na obdobje 2008 – 2022 oziroma 2015 - 2022.

Sindikalna stran je sklicujoč se na predhodno sejo in vladno ponudbo poročila regresa za letni dopust namesto usklajevanja vrednosti plačnih razredov povedala, da regres za letni dopust ni socialna kategorija. Po mnenju sindikalne strani tudi minimalna plača ni socialna kategorija; opredeljujejo jo med drugim minimalni življenjski stroški. Upošteva navedeno jo je zanimalo, zakaj predstavitev ni vključevala tudi gibanja cen življenjskih stroškov (npr. cene najemnin, cene nepremičnih, cene prehranskih izdelkov) ter rasti produktivnosti, saj bi bili po njenem mnenju ti podatki bolj pomenljivi kot podatki gibanja višine minimalne plače. Glede na nove izračune cen življenjskih stroškov in inflacijo, bo po njenem mnenju v začetku leta 2023 višina minimalne plače segala že do 27. plačnega razreda, posledično pa bo vrednost minimalne plače segala do delovnih mest z zahtevano univerzitetno stopnjo izobrazbe, kar bo po mnenju sindikalne strani privedlo do kadrovskega kolapsa javnih služb. Izpostavila je tudi, da je razumela, da naj bi vlada predlagala ukrepe v smeri prestrukturiranja družbe na način, da se bo dodana vrednost na zaposlenega podvojila, a po mnenju sindikalne strani predlog vladne strani podan na prejšnji seji naj temu ne bi sledil.

Vladna stran je odgovorila, da si je vlada za cilj zadala dvig dodane vrednosti na zaposlenega s ciljno usmerjenimi sredstvi. V ta namen vlada tedensko sprejema ukrepe, na podlagi katerih bi prebivalstvo čim lažje prebrodilo krizo, kar je razvidno tudi iz vsakodnevnega poročanja medijev. Navajanje sindikalne strani v tej zvezi, vladna stran v celoti zavrača.

Upošteva razpravo na predhodni seji, ob zavedanju inflacije in njenih posledic, je vladna stran v nadaljevanju podala predlog usklajevanja vrednosti plačnih razredov plačne lestvice, ki zajema dva koraka: v prvem koraku je s 1. 9. 2022 predlagan štiri odstotni dvig vrednosti plačnih razredov (polovica vrednosti napovedane inflacije za leto 2022). Povišanje v drugem koraku pa je vezano na ugotovljeno dejansko inflacijo za leto 2022, pri čemer se vrednost plačnih razredov poviša tako, da povišanje v prvem in drugem koraku skupaj znaša 60 odstotkov dejanske inflacije za leto 2022. Predlog vladne strani vključuje tudi odpravo plačnih nesorazmerij, pri čemer se za odpravo nesorazmerij namenijo finančna sredstva v višini 40 odstotkov dejanske inflacije za leto 2022 (1 odstotek pomeni finančni učinek v višini 58 mio evrov bruto bruto na letni ravni).

Vladna stran je glede na postavljena vprašanja sindikalne strani dodatno pojasnila:

- da gre za enkratno uskladitev vrednosti plačnih razredov, ki ne vključuje mehanizma usklajevanja za prihodnja leta;
- da se zaveda, da naj bi dejanska inflacija v letu 2022 bila višja od inflacije, ki jo je napovedal UMAR in trenutno znaša 8,1%; ker se ne ve kakšna bo dejanska inflacija, je zato v drugem koraku predvidena dodatna uskladitev (če bo dejanska inflacija 10%, bi to pomenilo uskladitev vrednosti plačnih razredov še za 2 odstotni točki; v obeh korakih skupaj torej za 6%);
- da vlada sprejema tudi druge ukrepe za blaženje posledic druginje in inflacije (regulacije cen elektrike, na vrsti so cene energentov, ogrevanja, hrane,..);
- da opozoril, ki so bile s sindikalne strani podane prejšnji vladi in so bila povezana z inflacijo v letu 2021, ne more komentirati;
- da razume pričakovanja sindikalne strani, a vsega ni mogoče naenkrat.

Po krajši prekinitvi je PS SJS podala protipredlog, ki temelji na zvišanju cen življenjskih stroškov in vključuje 12 odstotno uskladitev vrednosti plačnih razredov s 1. 10. 2022. Pojasnila je, da predloga vezanega na ugotavljanje inflacije ne sprejema in opozorila, da zaposleni, ki prejemajo minimalno plačo ne bodo zmogli plačevati hrane, energije, položnic. Po njeni oceni bodo ogroženi vsi javni uslužbenci, ki prejemajo plačo do višine 40. plačnega razreda, saj se bodo, ko bo prišlo do pomanjkanja, cene še zviševale. PS KSJS se je predstavljenemu predlogu pridružila, pri čemer pa je pozdravila vsebinski premik vladne strani. Na naslednji seji pogajalske komisije bo sindikalna stran predstavila protipredlog kot odziv na predlog vladne strani.

Vladna stran je odgovorila, da je predlog, ki ga je predstavila, v okviru tega, kar država, glede na javnofinančne razmere in makroekonomske kazalce, še zmore. Glede predloga sindikalne strani, vezanega na rast cen življenjskih stroškov je odgovorila, da je vlada v tej zvezi že sprejela določene ukrepe (zaježitve cen) in tako bo država na svoje breme prevzela te stroške in vršila politiko varnostne mreže za vse državljane. Predlog sindikalne strani, da se vrednost plačne lestvice uskladi v višini 12 odstotkov je za vladno stran nesprejemljiv, sploh pa se o končni uskladitvi vrednosti plačnih razredov ni mogoče pogovarjati preden bo znana dejanska inflacija za leto 2022.

Glede poročila regresa za letni dopust za leto 2022, kjer sta pogajalski skupini na sindikalni strani podali različna predloga, vladna stran pa je na predhodni seji ponudila višji poročilo regresa za javne uslužbenke, ki prejemajo osnovno plačo do vključno 24. plačnega razreda (325 eur), je vladna stran odgovorila, da glede na to, da je sindikalna stran ponujen predlog ostro zavrnila, le ta ni več na »mizi«. Vladna stran je pojasnila, da pa ostaja na mizi obljuba vlade, da bo v primeru, če se izkaže, da sprejeti

draginjski in protiinflacijski ukrepi ne bodo učinkoviti, ukrepala s poračunom regresa za letni dopust ali z drugim enkratnim izplačilom.

Sindikalna stran (PS KSJS) je povedala, da če bo dogovor glede usklajevanja vrednosti plačnih razredov konec meseca avgusta 2022 sprejela, želi, da se v dogovor vključi tudi poračun regresa za letni dopust za leto 2022 (možnost naknadnih pogajanj glede na učinkovitost ukrepov za omilitev učinkov inflacije).

V zvezi s predstavljenim predlogom vladne strani glede uskladitve vrednosti plačnih razredov je sindikalno stran zanimalo, kje in na kakšen način vladna stran vidi plačna nesorazmerja oziroma po kakšni metodi se bodo le ta odpravljala. Zanimalo jo je tudi, ali bo eventualni dogovor o odpravi plačnih nesorazmerij vladna stran vezala na sistemske spremembe plačnega sistema (ali bo to potekalo vzporedno ali zaporedno).

Vladna stran je odgovorila, da se bosta po njenem razumevanju pogajalski strani o videnju plačnih nesorazmerij pogajali in zaenkrat ni smiselno prejudicirati, kakšen pristop bo v tej zvezi aktualen. Predlog glede obsega finančnih sredstev, ki bi se lahko namenila za odpravo nesorazmerij pa je vlada ravnokar podala. Glede sistemskih sprememb plačnega sistema je vladna stran odgovorila, da je bilo predhodno s sindikalno stranjo že dogovorjeno, da bo v mesecu septembru 2022 z delom pričela v ta namen ustanovljena delovna skupina. Pojasnila je tudi, da odpravo plačnih nesorazmerij vidi kot del sistemskih sprememb, zato bi po njenem mnenju oboje moralo potekati vzporedno.

Po krajši razpravi sta se pogajalski strani dogovorili, da:

1. ostaja vprašanje poračuna regresa za letni dopust za leto 2022 odprto;
2. bo prihodnja seja pogajalske komisije dne 29. 8. 2022 ob 13h (pri čemer naj bi usklajevanja o vladnem predlogu na sindikalni strani potekala v tednu med 22. in 26. 8. 2022);
3. vladna stran posreduje sindikalni strani ustno predstavljen pogajalski predlog na tej seji še v pisni obliki.